

## РАЗДЕЛ 7

**Кратък преглед на програми от мерки за постигане на целите за опазване на околната среда**



Програмите от мерки (ПоМ) за опазване и възстановяване на водите в ДРБУ са разработени като са взети предвид (чл. 156м от ЗВ):

➤ анализите при актуализация на характеризирани на района за басейново управление - преглед на въздействието от човешка дейност върху състоянието на повърхностните и подземните води и идентифицираните значими проблеми при управление на водите (Раздел 2 от плана);

➤ актуализираните цели за опазване на околната среда на повърхностните и подземните води, както и зоните за защита (Раздел 5 от плана).

Всяка ПоМ включва основни, а при необходимост и допълващи мерки (чл. 156м от ЗВ). При актуализацията им са отчетени въведените изисквания в ЗВ през периода на прилагане на първия ПУРБ 2020 – 2015г.

Основните мерки осигуряват изпълнението на минималните задължителни изисквания по отношение на:

➤ прилагане на закони, подзаконовни актове и други нормативни документи в областта на околната среда, имащи отношение към водите;

➤ осигуряване прилагане на принципа за по-пълно възстановяване на разходите за водни услуги, включително и за ресурса и опазване на околната среда;

➤ подпомагане на ефективното и устойчивото използване на водите за постигане на целите за опазване на околната среда;

➤ опазване на водите за питейно-битово водоснабдяване;

➤ регулиране на водоземанията на пресни повърхностни и на подземни води, завиряване на пресни повърхностни води;

➤ регулиране на изкуственото подхранване на подземните води;

➤ предотвратяване и намаляване на други значителни неблагоприятни въздействия върху състоянието на водите с цел осигуряване на съвместимост между хидроморфоложките условия за водните тела, определени като изкуствени или силно модифицирани и постигането на изискваното екологично състояние или добрия екологичен потенциал;

➤ прекратяване замърсяването на повърхностни води с приоритетни вещества и за постепенно намаляване на замърсяването с други вещества, които могат да



възпрепятстват постигането на целите за опазване на околната среда за повърхностните водни тела;

➤ предотвратяване на значителни загуби на замърсители от технически инсталации и за предотвратяване и/или намаляване въздействието на аварийни замърсявания в резултат от наводнения;

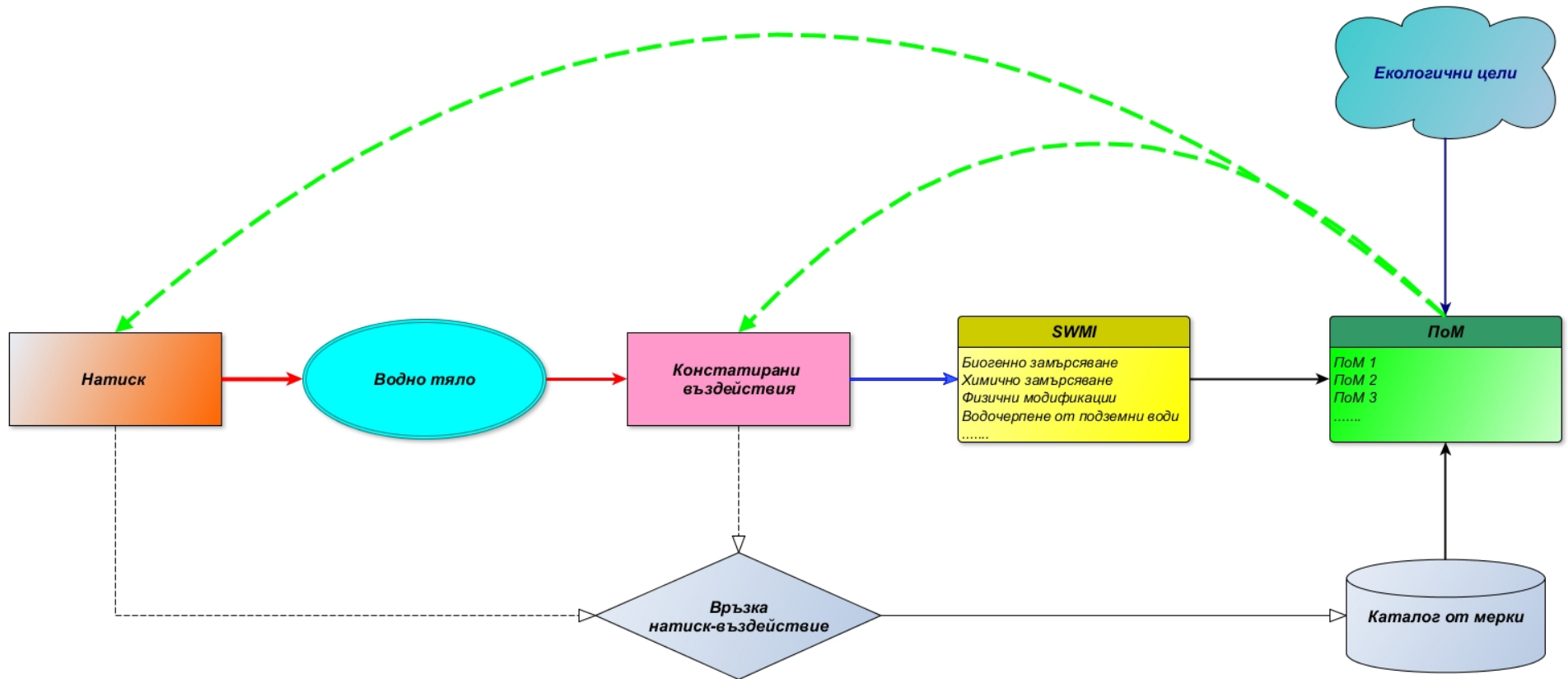
➤ постигане на добро химично състояние на подземните води и опазването им от замърсяване и влошаване.

Допълващите мерки са предназначени и се прилагат към основните мерки за постигане на целите за опазване на околната среда и могат да бъдат: законодателни, административни, икономически и/или финансови, споразумения в областта на околната среда, контрол на емисиите, кодекси за добра практика, възстановяване и създаване на влажни зони, контрол на водоземането, управление на потреблението, ефективност и повторно използване на водите в промишлеността, строителни проекти, обезсоляващи инсталации, проекти за възстановяване или реконструкция, изкуствено подхранване на подземните води, образователни проекти, проучвателни, развойни и демонстрационни проекти и други мерки.

Допълнителни мерки се планират когато данните от мониторинга или други данни показват, че целите за опазване на околната среда за дадено водно тяло не могат да бъдат постигнати чрез предвидените мерки и/или в поставения срок (чл. 156о от ЗВ).

Мерките се планират така, че да се насочат към значимите източници на натиск, чието въздействие е в основата на констатираните значими проблеми при управление на водите в Дунавски район за басейново управление. Връзките между „движеща сила и източник на натиск - проявено въздействие (оценка на състоянието) - установени проблеми в управлението на водите - планиране на ПоМ“ са представени на фигура 7.1.1. и в **Приложение 7.1.1.**





Фигура 7.1.1 Взаимовръзки между „източник на натиск – водно тяло - констатирано въздействие – планиране на екологични цели и ПоМ

### **7.1. Преглед на изпълнението на програмите от мерки за постигане на целите за опазване на околната среда от първия план**

В каталога от мерки в първия план за ДРБУ са включени общо 248 мерки, от които 85 основни, 97 други основни и 66 допълнителни. Разработени са десет ПоМ, като съгласно изискванията на ЗВ към 2009г. във всяка програма са включени три вида мерки – основни, други основни и допълнителни.

Съгласно изискванията на ЗВ, три години след утвърждаване на ПУРБ мерките трябва да бъдат приведени в действие и да се изпълняват. Преглед на изпълнението на ПоМ за постигане на целите в ПУРБ 2010 – 2015г. е извършен през 2012г. Изготвен и публикуван е Междинен доклад за напредъка по изпълнението на включените в първия план ПоМ<sup>1</sup>, в който напредъкът в изпълнението на мерките е представен в три степени „не е започнало, в процес на изпълнение и завършено изпълнение”

Съгласно анализа:

➤ Основните мерки представляват 34 % от общия брой мерки в ПоМ и са структурирани в десет групи в зависимост от това кои изисквания изпълняват на екологичното законодателство. Голяма част от основните мерки са с постоянен срок на действие и са оперативни. Причините за неизпълнението на част от основните мерки са забавено финансиране.

➤ Другите основни мерки представлява 39 % от общия брой мерки в ПоМ. При тях се отчита следната степен на прилагане: в процес на изпълнение са мерките насочени към: предотвратяване на неблагоприятни въздействия върху водите; контрол на водоземането; ефективно водоползване; предотвратяване и намаляване на замърсяването от точкови и дифузни източници; възстановяване на разходите за водни услуги; защита на водоземането. Към 2012г. са изпълнени мерките, насочени към предотвратяване на инцидентното замърсяване на водите, директното замърсяване на подземните води, подхранването на подземни води и защита на водите от повърхностни приоритетни вещества, защото те са въведени като изисквания в действащото законодателство на страната за опазване на водите. Не стартиралото прилагане на част от мерки от група „други основни” е поради забавено или неосигурено

<sup>1</sup> <http://www.bd-dunav.org/content/upravlenie-na-vodite/plan-za-upravlenie-na-rechniia-baseyn/purb-2010-2015-v-dunavski-rayon-/ocenka-na-stepenta-na-prilagane-na-programite-ot-merki-v-purb/>



финансиране при разработването на методики или промяна в националните нормативни изискванията.

➤ Допълнителните мерки представляват 27 % от общия брой мерки. Разпределени са в девет групи, в зависимост от дейностите, които предвиждат за предотвратяване замърсяването и опазването на повърхностните и подземните води. За допълнителните мерки степента на прилагане и изпълнение към 2012 г. е както следва: 36 са изпълнени, защото повечето от тях са въведени като изисквания в действащото законодателство; 25 са в процес на изпълнение и за 5 не е започнало изпълнението/прилагането. Основна причина за това е липсата на осигурено или забавено финансиране.

По-долу е представена степента на изпълнение на отделните видове мерки към 2014г:

***Преглед на изпълнението на основни мерки за постигане на целите за опазване на околната среда от първия план:***

➤ Изграждане/доизграждане на канализационни системи: канализационна мрежа и ПСОВ. Планираните в ПУРБ 2010 основни мерки включват:

- ✓ изграждане на 140 бр. ГПСОВ за населените места от 2000 до 10 000 е.ж.;
- ✓ изграждане на 25 бр. ГПСОВ за населените места над 10 000 е.ж.;
- ✓ разширение, реконструкция и модернизация за отстраняване на азот и фосфор на 8 бр. ПСОВ които вече са изградени, за агломерации над 10 000 е.ж.;
- ✓ разширение, реконструкция и модернизация на 3 бр. ПСОВ, които вече са изградени, за агломерации от 2 000 до 10 000 е.ж.;
- ✓ доизграждане на 6 бр. ПСОВ, с вече изградено механично стъпало за агломерации над 10 000 е.ж.

През 2012г. списъкът на агломерациите с над 2000 е.ж. е прецезиран, като е използвана информация на Националния статистически институт от извършено преброяване на населението през 2011г. Съгласно тези данни към 2015г. в ДРБУ попадат 137 агломерации с над 2 000 е.ж., които са разпределени както следва (фигура 7.1.1):

- ✓ 95 агломерации с големина от 2 000 до 10 000 е.ж., от които 88 не разполагат с необходимата канализационна система за отвеждане и пречистване на



отпадъчните води от населените места;

✓ 42 агломерации с големина над 10 000 е.ж., от които 18 не разполагат с необходимата канализационна система за отвеждане и пречистване на отпадъчните води от населените места.

➤ Закриване на общински депа, които не отговарят на екологичните изисквания:  
мярка с код BG1MB049 - Закриване на общинските депа за битови отпадъци

Резултатите от изпълнението на мярката в периода на прилагане на първия план 2010-2015г. в ДРБУ показват, че от общо 77 бр. общински депа предвидени за закриване :

- ✓ закрити и рекултивирани депа - 14 бр.;
- ✓ депа в процес на рекултивация - 18 бр.;
- ✓ nereкултивирани депа от предвидените - 45 бр.

Отделно от предвидените за закриване в първия план 77 бр. депа, в изпълнение на гореописаната мярка на територията на ДРБУ е постъпила информация допълнително за:

- ✓ закрити и рекултивирани депа - 22 бр.;
- ✓ депа в процес на рекултивация - 6 бр.

Степента на изпълнение на мярката свързана със закриване и рекултивацията на общински депа, е представена на фигура 7.1.1.



**Фигура 7.1.1** Изпълнение на мярка за закриване на общински депа, които не отговарят на екологичните изисквания

Следващ етап от закриването и рекултивацията на общинските депа се явява изграждането на Регионални системи за управление на отпадъците (PCYO), които обслужват няколко общини.

➤ Учредяване на санитарно-охранителни зони (CO3) около водоизточници и съоръженията за питейно-битово-водоснабдяване (ПБВ): мярка с код BG1MB002 - Определяне и изграждане на CO3 около водоизточници и съоръженията за питейно-битово-водоснабдяване

✓ Учредяване и изграждане на CO3 около водоизточници и съоръжения за ПБВ от подземни води. В ПУРБ 2010 – 2015г. са планирани 3351 бр CO3 за учредяване и изграждане. При прилагане на първия план са определени 336 зони .

✓ Учредяване и изграждане на CO3 около водоизточници и съоръжения за ПБВ от повърхностни води. В ПУРБ 2010 – 2015г. са планирани 76 бр. CO3 за учредяване и изграждане. При прилагане на първия план са определени 7 зони.

***Прилагане на допълнителни мерки в съответствие с чл.156о от ЗВ  
/ чл.11 (5) от РДВ /***

В периода на действие на ПУРБ 2010 са приложени и други допълнителни мерки , в случаите, когато има основание да се счита, че целите за опазване на околната среда за дадено водно тяло не могат да бъдат постигнати чрез предвидените в ПУРБ мерки и /или в поставения срок

Прилагането на такива мерки е извършено на база данни от мониторинг или друга информация, основно – информация за съществуващи или нови източници на натиск. В тази връзка е предприето следното :

➤ *Изследване на причините за възможното неизпълнение*

- Извършва се ежегодна оценка на състоянието на водите в Дунавски РБУ на база на получените резултати от мониторинг с оглед своевременно регистриране на евентуални негативни тенденции.
- Извършване на проучвателен мониторинг в случай на констатиране на отклонения при анализа на резултатите от мониторинг (*извършеният проучвателен мониторинг е описан в Раздел 4 на ПУРБ*)





- Извършване на проверки, вкл. съвместно с РИОСВ, при наличие на замърсяване и/или при съмнения за нерегламентирано заустване на замърсители
  - Поддържане и актуализация на информацията за антропогенния натиск и идентифициране на конкретни проблеми, влияещи върху състоянието на водните тела
- *Актуализиране на програмите за мониторинг на повърхностни и подземни води* – в процеса на прилагане на ПУРБ преразглеждане и изменение на програми е извършено както следва :
- Актуализиране на програмите за мониторинг във връзка с оценка на ефекта от прилагане на мерките – Заповед РД-182/26.02.2013 на Министъра на ОСВ
  - Актуализиране на програмата за мониторинг на води, повлияни от земеделски дейности (мониторинг на съдържанието на нитрати) – Заповед РД-635/13.08.2013г. на Министъра на ОСВ. С актуализацията е разширена мрежата за мониторинг
  - В началото на 2015г е предложена нова актуализация на програмите за мониторинг на повърхностни води на база резултатите от извършения преглед на антропогенния натиск и оценката на риска от непостигане на екологичните цели. Целта на актуализацията беше допълване на наличните данни от мониторинга с оглед по-коректна оценка на състоянието и планиране на необходими мерки. По финансови причини актуализираната програма не беше изпълнена.
  - Преразглеждане и допълване на условията за мониторинг при издаване /преиздаване на комплексни разрешителни
- *Преразглеждане и изменение на разрешителни* – В процеса на прилагане на ПУРБ е извършено в следните случаи:
- Преразглеждане на разрешителни за изземване на наносни отложения (баластра) с цел намаляване на хидроморфологичния натиск – в периода 2010- 2011 г.



- Преразглеждане на разрешителни за водоземане от подземни води – В периода 2013-2015г. е извършено преразглеждане на разрешителни за водоземане от ПВТ, за които са констатирани недостатъчни свободни водни количества, респ. потенциален риск за количественото състояние. Изменени са 56 бр. разрешителни за водоземане ( намаляване на разрешените за водоземане годишни обеми)
- Допълнителни предприети мерки извън планираните в ПУРБ
  - Прилагат се превантивни мерки за недопускане на допълнително влошаване чрез оценка на потенциалните въздействия, вкл. кумулативен ефект от натиска на най-ранен етап - инвестиционно предложение. Мярката се изпълнява се от началото на 2011г.
  - В процедурата по издаване на разрешителни е включен задължителен етап за извършване на преценка на съответствието на заявеното водоземане и/или ползване с предвижданията на действащия ПУРБ. В случаите на установено несъответствие е отказано издаването на съответното разрешително.

#### ***Мерки за наблюдение и контрол прилагането на ПУРБ***

Съгласно Становището на Министъръра на ОСВ по екологичната оценка (ЕО) на ПУРБ 2010, ежегодно се изготвят доклади по наблюдението и контрола при прилагането на плана .

Докладите отразяват резултатите от прилагането на ПУРБ 2010 – 2015 г. в ДБРУ, вкл. и начина на изпълнението на мерките и условията за предотвратяване, намаляване или възможно най – пълно отстраняване на предполагаемите неблагоприятни последици от осъществяването на плана.

Оценката се извършва на база на конкретни индикатори , свързани с прилагане на мерките от плана. За периода 2010 – 2014 г. са изготвени 5 броя доклади, които са обществено достъпни чрез интернет страницата на БДДР ([www.bd-dunav.org](http://www.bd-dunav.org) - Раздел „Управление на водите“, подраздел „ПУРБ 2010 – 2015 г. в Дунавски район“, секция „Мерки за наблюдение и контрол“). Не са наблюдавани и установени значителни

негативни въздействия върху околната среда в резултата от прилагането на плана, в следствие на което не се е наложило предприемане на коригиращи действия.

## 7.2. Актуализация на програмите от мерки за постигане на целите за опазване на околната среда

При актуализация на ПоМ за постигане на целите за опазване на околната среда в ДРБУ е преразгледан списъкът с мерки от ПУРБ 2010 – 2015г. Планираните мерки са избрани от единен каталог от мерки, разработен на национално ниво, в резултат на което:

- за част от мерките е прецизирано формулирането им, но се запазва основното им предназначение и очаквания екологичен ефект от тяхното прилагане – 137 мерки;
- част от мерките отпадат поради: замяната им с преформулирани оставащи в каталога мерки; избягване на излишна детайлност и повтаряемост на мерки с идентично предназначение и екологичен ефект; изменения в изискванията на нормативни актове, касаещи опазването на водите – 111 мерки;
- включвани са нови мерки поради: отстраняване на пропуски в ПоМ в първия ПУРБ; изменения в изискванията на нормативните актове, касаещи опазването на водите – 43 мерки.

Актуализираният списък на мерки за ДРБУ съдържа 180 мерки за постигане на планираните екологични цели на повърхностните и подземните води и на зоните за тяхната защита. Включените мерки са насочени към:

- източниците на точков, дифузен и/или хидроморфологичен натиск, както и на натиск от водовземане и климатични изменения, ;
- Намаляване/ смекчаване/ предотвратяване на въздействието от натиска,.

и включват:

- регулаторни режими, свързани с водовземане и ползване на водите
- превантивни дейности за запазване и подобряване на доброто състояние, вкл. предпазване от влошаване състоянието на повърхностните и подземните води, и зоните за тяхната защита;
- дейности, свързани с подобряване на мониторинга на водните тела и зоните за



тяхната защита;

- дейности, свързани за подобряване на методологичната осигуреност

Мерките са структурирани в отделни програми, като една мярка в зависимост от екологичния си ефект може да участва в повече от една програма/подпрограма (**Приложение 7.1.2**). ПоМ са насочени към справяне с идентифицираните проблеми при управлението на водите в ДБРУ, и по конкретно към:

- Предотвратяване и намаляване на органичното замърсяване от точкови и дифузни източници на замърсяване;
- Предотвратяване и намаляване на биогенното (хранителното) замърсяване от точкови и дифузни източници на замърсяване;
- Предотвратяване и намаляване на замърсяването със специфични замърсители и приоритетни вещества от точкови и дифузни източници на замърсяване;
- Предотвратяване и намаляване на хидроморфологичните изменения чрез регулиране на оттока, осигуряване на непрекъснатост на реката и предотвратяване и намаляване на изменения на речното легло;
- Предотвратяване и намаляване на промени в количеството на подземните води посредством регулиране на водовземанията от подземни води и регулиране на изкуственото подхранване на подземните води за възстановяване или увеличаване ресурсите на подземните водни тела;
- Предотвратяване и намаляване на промени в качеството на подземните води
- Сметчане на ефекта от климатичните промени, вкл. адаптиране към климатичните изменения и справяне със засушаването;
- Опазване на зоните за защита на водите;
- Ефективно и устойчиво използване на водите.

ПоМ включват мерки, които се прилагат за всички водни тела в РБУ и мерки, които са планирани за всяко конкретно водно тяло. Мястото на прилагане на мярката зависи от целта/проблема, който се адресира с нея и може да бъде:

- Цялата територия на Дунавски РБУ ( всички водни тела)



- Групи от водни тела (*напр. всички ВТ в нитратно-уязвими зони*)
- цялата водосборна площ на водното тяло
- участък от водното тяло (*например участък от водното тяло, което е част от зона за защита на водите*).

### **Подход за планиране на мерките в Дунавски РБУ**

При планиране на мерките по водни тела е приложен подход, който отчита взаимовръзките *движеща сила – натиск – въздействие – състояние – екологични цели - мерки*, които са показани на Фиг. 7.1.1. Информацията, на която е базиран анализът по водни тела съгласно връзките от фиг.7.1.1, вкл. обвързаността на планираните мерки с видовете натиск, към който са насочени, е представена в отделните листове ( sheets) на Приложение 7.1.1.

Целта на този подход е да се осигури планирането на мерки, които са насочени към конкретен вид и източници на натиск, пораждащи идентифицираните значими проблеми при управлението на водите в Дунавски район, като се отчитат специфичните условия и състояние на отделните водни тела.

По-долу са описани отделните стъпки при прилагане на подхода, като са представени варианти в зависимост от състоянието на водните тела, а именно:

#### **A. За водни тела, които не постигат поставените екологични цели**

1. За всяко водно тяло се определят елементите/показателите, по които има непостигане на СКОС – за всеки елемент/показател за качество поотделно.
2. Определят се потенциалните източници на натиск, които биха могли да предизвикат такова въздействие, при това:
  - 2.1. Анализът се извършва поотделно за всеки елемент/показател за качество и общо (кумулятивно въздействие на натиска);
  - 2.2. При анализа задължително се отчитат причинно-следствената връзка между отделните всеки елементи/показатели за качество, за да се определи възможният основен източник на натиск/основна причина за констатираните въздействия;

2.3. Задължително се анализира и горележащото водно тяло – доколко констатираните въздействия могат да са „внесени“ по течението на реката.

3. Сравняват се определените потенциални източници на натиск (потенциалните причинители на констатираните въздействия) с определените конкретни източници на натиск, съгласно паспортите на водните тела, след което:

- В случай на потвърждение на причинителя (съвпадение на *възможен* и *констатиран* източник на натиск) се пристъпва към избор на мерки;
- В случай на разминаване се проверява пълнотата на информацията за реалния натиск, както и информацията от мониторинга.

4. Избор на конкретни мерки по водни тела:

4.1. Мерките се избират съобразно планираните програми, като изборът на мерки се базира основно на констатирания натиск – потенциален и реален;

4.2. Освен анализът, описан по-горе, се извършва и анализ на основните характеристики на водните тела от паспортите – земеползване, наличие на зона за защита и др.;

4.3. Задължително се анализира степента на прилагане и изпълнение на основните мерки от първия план (доколкото е възможно при промяна на границата на актуализираните водни тела), вкл. доколко ефективно са приложени и дали са успели да проявят екологичния си ефект;

4.4. Задължително се планират основни мерки, съгласно ЗВ/РДВ (където е приложимо);

4.5. Планирането на допълващи и допълнителни мерки зависи от вида и степента на констатираните натиск и въздействия;

4.6. При планиране на мерките с приоритет се избират мерки, които биха имали екологичен ефект по отношение на по-голям брой въздействия.

#### ***V. За водни тела, които постигат поставените екологични цели***

1. Извършва се преглед на стойностите на отделните елементите/показателите по отношение на СКОС. Проверява се дали има елемент/показател със стойности, близки до СКОС и/или с негативна тенденция.



2. Анализират се отделните конкретни източници на натиск, съгласно паспортите на водните тела, в т. ч.:

2.1. Определят се потенциалните въздействия, които може да бъдат очаквани от тези източници на натиск;

2.2. Определя се дали има ново-регистрирани източници на натиск, чието въздействие все още може да не се е проявило, като се определя потенциалното им въздействие.

3. Анализират се приложените мерки от първия план – степен на прилагане и екологичен ефект. Преценява се необходимостта от нови мерки с оглед запазването/подобряването на доброто състояние на водното тяло.

4. Планиране на мерки:

4.1. Мерките се избират съобразно планираните програми, като изборът на мерки се базира основно на констатирания натиск;

4.2. Освен анализът описан по-горе, се извършва и анализ на основните характеристики на водните тела от паспортите – земеползване, наличие на зона за защита и др.;

4.3. Задължително се планират основни мерки, съгласно ЗВ/РДВ (където е приложимо);

4.4. Планирането на допълващи и евентуални допълнителни мерки зависи от вида и степента на констатираните натиск и въздействия;

4.5. При планиране на мерките с приоритет се избират мерки, които биха имали екологичен ефект по отношение на по-голям брой въздействия.

***С. За водни тела, които са оценени в „неизвестно“ състояние, тъй като не са налични данни от мониторинг, или данните са нерелевантни:***

За водните тела в „неизвестно състояние“ мерките се планират само на база на констатираните източници на натиск и очакваното потенциално въздействие от този натиск, като се прилагат описаните по-горе стъпки.

За тези водни тела задължително се планират и мерки за мониторинг .

В Приложения 7.2.2 ÷ 7.2.7 са представени програмите от мерки за повърхностните



и подземните водни тела, и за зоните за защита на водите, които са структурирани съобразно идентифицираните значими проблеми при управлението на водите в Дунавски РБУ, както следва:

- Програма от мерки за намаляване на замърсяването от точкови източници чрез изграждане/доизграждане на канализационни системи за отвеждане и пречистване на отпадъчните води от населените места – Приложение 7.2.2;
- Програма от мерки за намаляване на замърсяването от точкови/дифузни източници чрез закриване на депа, които не отговарят на екологичните изисквания, вкл. мониторинг и контрол – **Приложение 7.2.3;**
- Програма за намаляване/сметчаване на хидроморфологичния натиск и запазване и подобряване на екологичното състояние на повърхностните водни тела – **Приложение 7.2.4**
- Програма от мерки за запазване и подобряване състоянието на повърхностните води - Приложение 7.2.5, включваща мерки за:
  - предотвратяване, прогресивно намаляване и прекратяване на замърсяването от емисии, зауствания и изпускания на приоритетни и приоритетно опасни вещества
  - ефективно управление и предотвратяване влошаването на екологичното и химично състояние на повърхностните води
- Програма от мерки за запазване и подобряване състоянието на подземните води – Приложение 7.2.6, включваща мерки за
  - запазване на доброто количествено състояние на подземните водни тела
  - постигане и запазване добро химично състояние на подземните водни тела
  - ефективно управление и предотвратяване влошаването на състоянието на подземните води
- Програма от мерки за опазване на зоните за защита на водите - Приложение 7.2.7, включваща мерки за опазване на :
  - зоните за защита на повърхностни и подземни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване:





- зоните за защита с води за къпане
- зоните за защита, в които водите са чувствителни към биогенни елементи- нитратно уязвими и чувствителни зони
- зоните за защита на водите за опазване на стопански ценни видове риби и други водни организми
- защитени територии и зони, обявени за опазване на местообитания и биологични видове, в които поддържането или подобряването на състоянието на водите е важен фактор за тяхното опазване.

### 7.3. Мерки в ПУРБ, имащи значение за постигане и на целите в ПУРН

Част от мерките, включени в списъка от мерки за ДРБУ, са приложими и за постигане на целите при управление на риска от наводнения, респ. целите на ПУРН. Това са мерки, които са насочени към намаляване на неблагоприятните последици от наводненията върху околната среда, вкл. върху водите като един от компонентите на околната среда чрез намаляване и недопускане на замърсяване и влошаване на състоянието на водите и на зоните за защита на водите в резултат от наводнения.

Пример за такива мерки са:

- Забрана в крайбрежните заливаеми ивици и принадлежащите земи на водохранилищата складиране на пестициди, депониране и третиране на отпадъци; строителство на животновъдни ферми; строителство на стопански и жилищни постройки; миенето и обслужването на транспортни средства и техника; засаждането на трайни насаждения с плитка коренова система; изхвърлянето на отпадъци;
- Забрана за нарушаването на естественото състояние на леглата, бреговете на реките и крайбрежните заливаеми ивици; намаляването на проводимостта на речните легла, включително чрез баражи и прагове, без съответното разрешително; използването на речните легла като депа за отпадъци, земни и скални маси; извършването на строежи над покритите речни участъци; съхраняването или складирането на материали, които в значителна степен биха увеличили унищожителната сила на водата при наводнения;
- Възстановяване на речни корита и стари меандри (ре-меандриране)
- Залесяване на бреговете и заливаемите тераси с подходящи дървесни видове;
- Повишаване капацитета на корито в средните и долни части на реките чрез



преместване на диги;

➤ и други.

#### **7.4. Мерки, свързани с адаптация към климатичните промени**

Към настоящият етап от разработването на ПУРБ 2015 – 2021г. в ПоМ не са включени мерки, свързани с адаптацията на климатичните промени. Очаква се ПоМ с такава насоченост в следствие на приключване на научна разработка.

#### **7.5. Климатична проверка на програмата от мерки**

Към настоящият етап от разработването на ПУРБ 2015 – 2021г. не е правена климатична проверка на ПоМ. Очаква се разработване и прилагане на подход за извършване на такава проверка в следствие на приключване на научна разработка.

#### **7.6. Икономически анализ на програмата от мерки**

Програмите от мерки, представени в настоящия раздел се оценяват като адекватни за постигането на целите на РДВ за опазване и подобряване на състоянието на водите в рамките на речния басейн, за устойчивото им използване и постигане на екологичните цели за повърхностните и подземните води, и зоните за тяхната защита.

При извършване на икономическия анализ на програмата от мерки са използвани междинни резултати от научно-приложна разработка в рамките на обществена поръчка с предмет: „Икономически анализ на водоползването за периода 2008-2012 г. и прогнози до 2021 г.“, поради което икономическия анализ на финалната програма от мерки ще бъде актуализиран и допълнен в съответствие с прецизираните финални данни от изпълнението на обществената поръчка, както и в резултат на евентуалните допълнения в Програмата от мерки след Екологичната оценка на ПУРБ и след проведените обществени консултации със заинтересованите страни.

Чрез анализа е извършена оценка на обезпечеността на ПоМ в ПУРБ за Дунавски район с финансови ресурси през прогнозния период 2016-2021 г.



**7.6.1. Анализ на икономическата ефективност на програмата от мерки**

Анализът на икономическата ефективност на програмата от мерки цели подпомагане разработването на програми от мерки, чрез анализ на ефективността на разходите и обосновка на евентуалните (времеви, целеви) изключения от икономическа гледна точка. Анализът се използва за избор на най-ефективните по отношение на разходите мерки/комбинации от мерки, които могат да се приложат за преодоляване на несъответствията между текущото екологично състояние на дадено водно тяло и заложените цели за постигане на добро екологично състояние. Анализът на ефективността на разходите се прилага за оценка на мерки, които чрез различни по размер разходи постигат еднакъв резултат.

За целите на анализа на икономическата ефективност на програмата от мерки в Дунавски район за басейново управление към настоящия момент е извършено следното:

- Определени са разходите за предложените мерки;
- Извършена е оценка на обезпечеността на ПоМ на ПУРБ с финансови ресурси през прогнозния период 2016-2021 г.;
- Разработени са финансови планове за мерките в комбинация от различните източници;
- Извършена е оценка на приходите и разходите за водни услуги през прогнозния период.

Оценката на обезпечеността на ПоМ на ПУРБ с финансови ресурси през прогнозния период 2016-2021 г. и оценката на приходите и разходите за водни услуги през прогнозния период са извършени на база проектен вариант на ПоМ на ПУРБ на Дунавски район за басейново управление на водите и представлява оценка на възможността чрез идентифицираните приходи да се реализират разходите, необходими за изпълнение на ПоМ на ПУРБ за Дунавски район. За целта е направена оценка на разходите за отделните мерки, включени в ПУРБ, като предварителните изчисления показват, че общите разходи за планираните мерки в ПУРБ 2016-2021 г. на Дунавски район са в размер на 3 220 925 094,50 лева, като към момента в ПУРБ не са планирани разходи за мерки, свързани с водоснабдяването.

С цел да се определят възможните средства, които могат да осигурят



домакинствата, индустрията, селското стопанство и услугите, са определени подходящи коефициенти на поносимост за плащане на ниво район за басейново управление на водите за домакинствата, индустрията, селското стопанство и услугите.

За целта е използван подход, който отчита историческите данни за събрани приходи за периода 2008-2011 г. от следните водни услуги:

1. Обществено водоснабдяване (питейно и напояване);
2. Обществено отвеждане на отпадъчни води;
3. Обществено пречистване на отпадъчни води;
4. Собствено водоснабдяване в индустрията;
5. Собствено водоснабдяване в селското стопанство за напояване;
6. Собствено водоснабдяване в селското стопанство за животновъдство и аквакултури;
7. Производство на електроенергия от ВЕЦ;
8. Предпазване на наводнения;
9. Съхранение на вода;
10. Корабоплаване и свързаните с него дейности;
11. Собствено водоснабдяване за питейни цели.

Изчислени са общите приходи за посочените водни услуги за периода 2008-2011 г., както следва:

Таблица 7.6.1.1. Приходи на домакинствата, индустрията, селското стопанство и услугите за периода 2008-2011 г. в Дунавски район

Приходи, лв.	2008	2009	2010	2011
Домакинства	167 914 952	190 832 268	208 369 771	210 974 699
Индустрия	43 358 742	48 486 409	51 956 536	52 532 696
Селско стопанство	1 936 815	3 266 158	1 962 642	2 325 940
Услуги	26 737 796	25 142 315	27 043 335	27 671 370
<b>Общо приходи</b>	<b>239 948 305</b>	<b>267 727 150</b>	<b>289 332 283</b>	<b>293 504 704</b>

За да се оцени какъв е размерът на средствата от четирите групи потребители пряко свързани с подобряване качеството на водните тела от общите приходи от водни услуги са извадени приходите за услугата Обществено водоснабдяване (питейно и напояване). Резултатите са представени в следващата таблица:

Таблица 7.6.1.2. Приходи на домакинствата, индустрията, селското стопанство и услугите (без приходи от обществено водоснабдяване) за периода 2008-2011 г. в Дунавски район

Приходи, лв.	2008	2009	2010	2011
Домакинства	37 198 547	40 495 675	49 530 772	49 370 953
Индустрия	11 490 094	11 283 274	16 897 045	17 835 961
Селско стопанство	948 066	794 782	418 437	478 515
Услуги	4 355 171	3 755 173	4 420 123	4 676 491
<b>Общо приходи</b>	<b>53 991 878</b>	<b>56 328 905</b>	<b>71 266 377</b>	<b>72 361 921</b>

Анализът на представените данни показва, че средно за периода 2008-2011 г. приходите от услугата обществено водоснабдяване представляват 77%. Въпреки че приходите от тази услуга са значителни, при оценката на недостига на средствата за ПОМ на ПУРБ трябва да се оценят само средствата за изпълнение на мерки, които водят до подобряване състоянието на водните тела и се основават на принципа „Замърсителят плаща“ и принципа на „възстановяване на разходите“. Освен това, при този подход се ограничава влиянието на кръстосаното субсидиране между водни услуги.

За изчисляване на коефициент на поносимост, изчислените приходи са съотнесени към „разполагаемите“ средства на четирите групи потребители, а именно доходите на домакинствата и БДС за индустрията, селското стопанство и услугите, като същите са представени в следващата таблица:

Таблица 7.6.1.3. Доходи и БДС за периода 2008-2011 г. в Дунавски район

Доходи/БДС, лв.	2008	2009	2010	2011
Домакинства	12 867 960 560	13 519 082 500	13 252 728 000	13 834 825 776
БДС - Индустрия	8 370 147 368	9 250 656 949	8 684 942 267	9 692 983 414
БДС - Селско стопанство	1 664 414 345	1 252 883 304	1 290 269 413	1 543 428 449
БДС - Услуги	23 404 652 348	24 319 182 375	26 289 519 387	27 708 201 290

Източник: НСИ

Коефициентът на поносимост е изчислен като общите приходи от водни услуги за периода 2008-2011 г. са отнесени към общите доходи/БДС за същия период.

Получените коефициенти при включване на приходи от всички водни услуги са:

- домакинства – 1,46%
- индустрия – 0,55%
- селско стопанство – 0,13%
- услуги – 0,10%

Получените коефициенти без включване на приходите от водна услуга Обществено водоснабдяване са:

- домакинства – 0,33%
- индустрия – 0,16%
- селско стопанство – 0,05%
- услуги – 0,02%

За да се изчислят очакваните приходи от четирите сектора за периода 2016-2021 г. тези коефициенти са отнесени към дохода на населението и БДС на индустрията, селското стопанство и услугите за същия период. За целта са използвани демографски прогнози за Дунавски район за периода до 2027 г., прогнози за развитието на доходите на населението на Дунавски район, отчитащи предвижданията на НОИ за темпа на развитие на средния осигурителен доход в страната през прогнозния период (до 2027 година), прогнози за динамиката на икономическото развитие на Дунавски район – селско стопанство, индустрия и услуги.



Прогнозните стойности са представени в следващата таблица:

Таблица 7.6.1.4. Прогнозни стойности на доходи на населението и БДС за секторите индустрия, селско стопанство и услуги за периода 2016-2021 г. в Дунавски район

	Мерна единица	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Население	бр.	3 319 463	3 301 327	3 283 243	3 265 210	3 247 818	3 230 041
Доход на лице, лв.	лв.	5 696	5 875	6 160	6 457	6 762	7 163
Общо доходи на населението	хил. лв.	18 907 661	19 395 296	20 224 777	21 083 461	21 961 745	23 136 784
БДС - аграрен сектор	хил. лв.	1 826 000	1 894 000	1 964 000	2 037 000	2 113 000	2 191 000
БДС - индустрия	хил. лв.	10 239 000	10 844 000	11 450 000	12 055 000	12 660 000	13 265 000
БДС - услуги	хил. лв.	29 028 000	30 891 000	32 754 000	34 617 000	36 480 000	38 343 000

За да се изчисли максималният размер на средствата, които могат да бъдат заделени от всеки сектор за периода 2016-2021 г. в рамките на Дунавски район за басейново управление, коефициентите на поносимост са умножени:

- за домакинствата – по прогнозния доход на прогнозираното население на ниво Дунавски район за басейново управление
- за индустрията – по прогнозната БДС на сектора на ниво Дунавски район за басейново управление
- за селското стопанство - по прогнозната БДС на сектора на ниво Дунавски район за басейново управление
- за услугите - по прогнозната БДС на сектора на ниво Дунавски район за басейново управление.

Размерът на средствата, които могат да бъдат заделени при включване на всички приходи от водни услуги и при вариант без приходи от услугата Обществено водоснабдяване, е представен в следващите таблици по години и общо за периода 2016-2020 г.:

Таблица 7.6.1.5. Прогнозен размер на средствата, които могат да бъдат заделени от домакинства, индустрия, селско стопанство и услуги за периода 2016-2021 г. в Дунавски район, лв. - включване на всички приходи

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Общо
Общо доходи на населението	275 119 308	282 214 727	294 284 235	306 778 671	319 558 305	336 655 911	1 814 611 156
БДС - аграрен сектор	2 364 045	2 452 082	2 542 708	2 637 218	2 735 612	2 836 595	15 568 260
БДС - индустрия	55 842 741	59 142 365	62 447 444	65 747 069	69 046 694	72 346 318	384 572 631
БДС - услуги	30 418 669	32 370 921	34 323 174	36 275 426	38 227 678	40 179 930	211 795 798
Общо	363 744 763	376 180 095	393 597 560	411 438 384	429 568 288	452 018 755	2 426 547 845

Таблица 7.6.1.6. Прогнозен размер на средствата, които могат да бъдат заделени от домакинства, индустрия, селско стопанство и услуги за периода 2016-2021 г. в Дунавски район, лв. – без приходи от водоснабдяване

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Общо
Общо доходи на населението	62 441 169	64 051 548	66 790 847	69 626 589	72 527 059	76 407 537	411 844 749
БДС - аграрен сектор	838 164	869 377	901 508	935 016	969 901	1 005 704	5 519 670
БДС - индустрия	16 356 348	17 322 809	18 290 867	19 257 328	20 223 788	21 190 249	112 641 389
БДС - услуги	4 910 302	5 225 443	5 540 583	5 855 723	6 170 863	6 486 004	34 188 918
Общо	84 545 983	87 469 176	91 523 805	95 674 656	99 891 612	105 089 494	564 194 726

На база така направените изчисления може да се очаква, че за периода 2016-2021 г. за финансиране на мерки от ПоМ на ПУРБ от четирите анализирани сектора ще могат да бъдат отделени около 564 млн. лв. при вариант без приходи от водоснабдяване и над 4 пъти повече при включване на приходите от всички водни услуги – 2,4 млрд. лв. Така четирите сектора ще могат да осигурят финансиране на 75% на ПоМ на ПУРБ при включване на приходите от водоснабдяване и на 17% без тях.

Както е посочено по-горе, ПоМ на ПУРБ за периода 2016-2021 г. не включва мерки за водоснабдяване. Същевременно, очакваният приход (финансиране) от домакинства,



индустрия, селското стопанство и услуги само от водоснабдяване е 77% от общия размер на приходите. Следователно, средствата от доставката на вода не би следвало да бъдат отчитани при оценката на наличните ресурси за финансиране на ПоМ на ПУРБ (съответно недостига на средства), тъй като това води до значително кръстосано субсидиране между услугите.

Необходимо е да се отбележи, че годишното увеличение на средствата от четирите сектора се дължи на прогнозираното увеличение в доходите и БДС в Дунавски район. Оценката на възможния финансов ресурс може да се приеме за консервативна, тъй като не включва увеличение в размера на таксите и цените на ВиК услугите, които не могат да бъдат прогнозирани към настоящия момент.

В рамките на анализа е определено финансирането, осигурено по линия на публични средства и оперативни програми, вкл. държавен бюджет и общински бюджети, публични фондове като ПУДООС и оперативните програми и програмите за трансгранично сътрудничество. Разпределението на наличните средства от публични източници и оперативни програми по райони за Дунавски район за басейново управление при възлиза на 1 414,3 млн. лв. с включени разходи за финансиране на водоснабдителни проекти, или 1 130,1 млн. лв. при изключване на водоснабдителния компонент.. Подробна информация относно определеното финансиране е представена в т. 7.6.3. Институционален анализ.

Направените анализи показват, че:

1. Разходите за ПоМ на ПУРБ са 3 220,9 млн. лв.:
2. Възможните приходи са:
  - а. От домакинства, индустрия, селско стопанство и услуги:
    - 2 426,6 млн.лв. при отчитане на приходите от всички услуги и процент на поносимостта на плащане: съответно 1,46% за домакинствата, 0,55% за индустрията, 0,13 % за селското стопанство и 0,10% за услугите.
    - 564,2 млн.лв. при отчитане на приходите от услугите без услугата обществено водоснабдяване и процент на поносимостта на плащане: съответно 0,33% за домакинствата, 0,16% за индустрията, 0,05% за селското стопанство и 0,02% за услугите.



- б. От публични източници и оперативни програми:
- 1 414,3 млн.лв. при отчитане на водоснабдителния компонент
  - 1 130,1 млн.лв. с изключване на водоснабдителния компонент.
3. При тези изходни параметри обезпечеността на разходите с възможни приходи в % е:
- 118.6% в хипотезата на отчитане на приходите от всички услуги и финансирането от публични източници и оперативни програми.
  - 52.3% в хипотезата на отчитане на приходите с изключение на приходите от водна услуга обществено водоснабдяване и финансирането от публични източници и оперативни програми без включване на водоснабдителния компонент.

В обобщение могат да се направят следните изводи по отношение на финансовата обезпеченост на програмата от мерки без отчитане на приходите от водоснабдителен компонент:

- Общата стойност на мерките в ПУРБ на ДР е 3 220,9 млн. лв., от които 3 213,8 млн. лв. за основни мерки, което показва, че усилията са почти изцяло насочени към изпълнение на мерки, съгласно изискванията към страната по Договора на присъединяване към ЕС.
- Налице е недостиг на финансов ресурс за изпълнение както на цялата програма от мерки, така и само на основните мерки за постигане на целите на РДВ.
- Около 33% от възможния финансов ресурс е с източник приходи от предоставени водни услуги на домакинствата, индустрията, селското стопанство и услугите и 66,7% от публични средства и оперативни програми.
- Допълнителен финансов ресурс е възможно да бъде осигурен в резултат от повишаване на таксите за водовземане, водоползване и замърсяване на воден обект и цените на ВиК услугите като ефектът на такова увеличение към момента е трудно да бъде прогнозиран.
- При окончателното изготвяне на ПУРБ и програмата от мерки е необходимо да се прецени нуждата от включване на мерки, които не са основни, тъй като на този етап възможността за финансиране на всички разходи е ограничена.

- Основната част от разходите за мерки в ПУРБ са насочени към канализационните системи за агломерации от 2 до 10 хил.е.ж. и осигуряването на необходимите финансови средства е проблематично.

Индикативен финансов план за покриване на разходите в ПоМ на ПУРБ е изготвен при следните допускания:

- Финансирането от населението и икономическите сектори се разпределя по години в процентно отношение съобразно разпределението на общите приходи.
- Финансирането от ОПОС се разпределя равномерно по години за периода 2018-2021 г. като основание за това е индикативната програма по Оперативна ос 1 „Води“ на ОПОС 2014-2020 г. От общите средства на Приоритетна ос 1 за периода 2016-2017 г. са предвидени 500 млн.лв. за цялата страна за така наречените зрели проекти, като съгласно оперативната програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“, агломерация Плевен-Долна Митрополия ще получи финансиране по тази линия.
- Финансирането по останалите публични фондове и оперативни програми се разпределя равномерно по години за периода 2016-2021 г. Тъй като не разполагаме с информация за проектна готовност, допускаме, че част от проектите, които потенциално ще се финансират от ПРСР и останалите оперативни програми, имат изготвена проектна документация (т.е. финансирането им може да стартира още през 2016 г.)

Резултатите от изчисленията са представени в следващата таблица

Таблица 7.6.1.7. Индикативен финансов план за прогнозното финансиране, лв.

	Общо за 2016-2021	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Финансиране от населението и икономическите сектори	564 194 726	84 545 983	87 469 176	91 523 805	95 674 656	99 891 612	105 089 494
Финансиране от публични фондове и оперативни програми без ОПОС	839 969 739	139 994 956	139 994 956	139 994 956	139 994 956	139 994 956	139 994 956
ОПОС	290 147 630	42 453 217	42 453 217	51 310 299	51 310 299	51 310 299	51 310 299
<b>Всичко</b>	<b>1 694 312 095</b>	<b>266 994 157</b>	<b>269 917 350</b>	<b>282 829 060</b>	<b>286 979 911</b>	<b>291 196 867</b>	<b>296 394 750</b>

Проектът на Програма от мерки за ПУРБ на Дунавски район не включва мерки, свързани с услугата водоснабдяване, поради което при оценката на приходите и разходите за водни услуги за периода 2016-2021 г. са разгледани приходите и разходите за другите две услуги – отвеждане и пречистване на отпадъчни води.

За определяне на приходите от услугите отвеждане и пречистване на отпадъчни води са определени:

- Броя на населението, обхванато от системите за отвеждане и пречистване на отпадъчни води за периода 2016-2021 г. на база информация за броя на населението по населени места към 31.12.2014 г. по данни на НСИ и демографските прогнози за Дунавски район до 2021 и 2027 г.

За всяка от мерките в ПоМ на ПУРБ, свързани с отвеждане и пречистване на отпадъчни води, е изчислен прогнозен брой население за населеното място, за което се отнася съответната мярка. Общият брой на населението, което е обхванато от всяка от двете анализирани услуги, представлява сума на населението по населените места.

- Количествата отведени и пречистени отпадъчни води

Количествата за отвеждане и пречистване на отпадъчните води са определени на базата на фактурираните количества доставена вода съгласно Указания на КЕВР за образуване на цени на водоснабдителните и канализационните услуги при ценово регулиране чрез метода „горна граница на цени“.

Количествата на доставената вода от ВиК операторите са изчислени въз основа на прогнозите за брой на водоснабденото население за периода 2016-2021 г. и целева стойност на водопотребителната норма от 160 л/ж./д. или 58,4 м<sup>3</sup>/г., включваща потреблението от домакинствата, бизнеса и обществени консуматори.

- Цените за отвеждане и пречистване на отпадъчни води за периода 2016-2021 г.

Цените за отвеждане и пречистване на отпадъчни води са изчислени при следните стъпки:

- Идентифициране на цените за канализация и пречистване на отпадъчни води на всички ВиК оператори в Дунавски район за петгодишен период, съгласно решенията на КЕВР.
- Определяне на броя на обслужваното население, което ползва

разглежданите водни услуги от всеки един ВиК оператор.

- Изчисляване на среднопретеглена цена за услугите въз основа на цените за канализация и пречистване на отпадъчни води и обслужваното население.
- Изчисляване на цените за отвеждане и пречистване на отпадъчни води за периода 2016-2021 г. на база среднопретеглените цени на услугите и очакваната средногодишна инфлация.

При така определени изходни данни са изчислени приходите за услугите отвеждане и пречистване на отпадъчни води като произведение на прогнозираните количества отведени/пречистени отпадъчни води и съответните прогнозни цени за всяка от услугите.

Общите разходи за канализация и пречистване на отпадъчни води се изчисляват на базата на разходите за мерките, свързани с тези услуги, включени в ПУРБ на Дунавски район за периода 2016-2021 г. Приема се допускането, че общите разходи се разпределят по равно през годините на разглеждания период.

Резултатите от направените изчисления на приходите и разходите за услугите отвеждане и пречистване на отпадъчни води са представени в следващата таблица.





### **7.6.2. Инвестиционен анализ на Програмата от мерки**

Остойносттаването на програмата от мерки в Дунавски район за периода 2016-2021 г. е извършено на база единичните стойности на мерките от националния каталог от мерки за постигане на екологичните цели на Рамковата директива за водите 2000/60/ЕС.

Мерките в разработения каталог са разделени на две основни групи – инвестиционни и меки мерки. Сред инвестиционните попадат мерки, свързани с изграждане, модернизация, реконструкция и поддръжка на инфраструктурни и природни обекти, свързани с опазването на околната среда и постигането на екологичните цели. Меките мерки най-общо са тези, които попадат в обхвата на административните задължения, нормативно вменени на съответните държавни институции и местни власти, свързани с осъществяването на контролни дейности и мониторинг върху опазването на околната среда, както и мерки, които имат обучителен характер и са свързани с природосъобразно водене на различни дейности.

За всяка мярка е посочено какъв вид разходи включва – инвестиционни и/или оперативни. Инвестиционните разходи включват строително-монтажните работи и доставка на машини и оборудване за изграждането и/или реконструкцията на инфраструктурни обекти. Оперативните разходи обхващат разходите за възнаграждения, материали, външни услуги и други, свързани с експлоатацията и поддръжката на инфраструктурните обекти и упражняването на контрол върху опазването на околната среда. За различните мерки се прилагат различни мерни единици и количествени величини, като единичните стойности са определени на базата на различни информационни източници.

Предмет на настоящия инвестиционен анализ на програмите от мерки е изчисляване стойността за тяхната реализация. За цялата територия на Дунавския район за басейново управление общата сума на Програмата от мерки включена в ПУРБ възлиза на **3 220 925 094,50 лв.**

Част от мерките, включени в програмата не са остойностени, тъй като липсват единични стойности на мерките, или мерките са от административен характер. Друга част от мерките е възможно да бъдат остойностени единствено след изготвянето на проект въз основа на техническо задание.



Разпределението на горепосочените средствата по отделни програми от мерки е както следва:

❖ **Програма от мерки за намаляване на замърсяването от точкови източници чрез изграждане/доизграждане на канализационни системи за отвеждане и пречистване на отпадъчните води от населените места (Приложение 7.2.2)**

Общата стойност мерките от програмата възлиза на **3 098 328 094,50 лв.**, от които:

- Мерки за изграждане, реконструкция или модернизация на ГПСОВ - доизграждане на ПСОВ над 100 000 е.ж. в чувствителна зона - 3 559 610,60 лв.
- Мерки за изграждане, реконструкция или модернизация на ГПСОВ - изграждане на ПСОВ 2000-10000 е.ж. – 398 969 761,70 лв.
- Мерки за изграждане, реконструкция или модернизация на ГПСОВ - доизграждане на ПСОВ 10 000 - 100 000 е.ж. в чувствителна зона – 8 234 044,30 лв.
- Мерки за изграждане, реконструкция или модернизация на ГПСОВ - доизграждане на ПСОВ 2000-10000 е.ж. – 14 629 608,40 лв.
- Мерки за изграждане, реконструкция или модернизация на ГПСОВ -изграждане на ПСОВ 10 000 - 100 000 е.ж. в чувствителна зона – 42 285 044,60 лв.
- Мерки за изграждане, реконструкция или модернизация на канализационна мрежа - изграждане на КМ 2 000 - 10 000 е.ж. – 1 320 635 090,90 лв.;
- Мерки за изграждане, реконструкция или модернизация на канализационна мрежа - доизграждане на КМ 2 000 - 10 000 е.ж. – 417 765 288,00 лв.
- Мерки за изграждане, реконструкция или модернизация на канализационна мрежа - доизграждане на КМ над 10 000 е.ж. – 892 249 646,00 лв.

❖ **Програма от мерки за намаляване на замърсяването от точкови/дифузни източници чрез закриване на депа, които не отговарят на екологичните изисквания, вкл. мониторинг и контрол (Приложение 7.2.3)**

Програмата включва мерки за закриване на общинските депа за битови отпадъци, които не отговарят на нормативните изисквания, като общата сума на разходите за мерки възлиза на **115 443 000,00 лв.**





- ❖ Програма за намаляване/смекчаване на хидроморфологичния натиск и запазване и подобряване на екологичното състояние на повърхностните водни тела (Приложение 7.2.4)

Включените мерки в програмата не са остойностени.

- ❖ Програма от мерки за запазване и подобряване състоянието на повърхностните води (Приложение 7.2.5)

Включените мерки в програмата не са остойностени.

- ❖ Програма от мерки за запазване и подобряване състоянието на подземните води (Приложение 7.2.6)

В програмата са включени и остойностени мерки за изграждане на пунктове за количествен мониторинг на подземни води на обща стойност **7 154 000** лв.

Стойността е определена като броя на предвидените за изграждане мониторингови пунктове са умножени по единична цена 70000 лв. за изграждане на пункт.

- ❖ Програма от мерки за опазване на зоните за защита на водите (Приложение 7.2.7)

Включените мерки в програмата не са остойностени.

### **7.6.3. Институционален анализ на Програмата от мерки**

Предмет на институционалния анализ на програмата от мерки на ПУРБ в ДРБУ за периода 2016-2021 г. е идентифициране на:

- Отговорните институции за изпълнение на мерките;
- Потенциалните източници на финансиране за изпълнението на мерките.

### 7.6.3.1. Институции, отговорни за изпълнение на мерките

Мерките, насочени към подобряване на екологичното състояние на повърхностните и подземните води в рамките на ПУРБ за периода 2016-2021 г. могат да се групират в няколко основни направления. Отговорните институции за изпълнението им са както следва:

➤ За мерките, свързани с пречистване и канализация – компетентни са Общинските администрации;

➤ Общинските администрации ще бъдат отговорни и за закриването на общинските депа;

➤ Съществена група от мерки в ПУРБ са насочени към намаляване на хидроморфологичния натиск върху водните тела. Компетентни за изпълнението на голяма част от тези мерки ще бъдат съответните собственици на съоръженията /титуляри на разрешителни, собственици на ВЕЦ, водоползватели/;

➤ По отношение на мерките за намаляване на риска от наводнения, законодателните разпоредби определят като компетентни институции Кметовете на Общините, Областните управители, “Напоителни системи” държавни административни органи /Министерство на околната среда и водите, Национален Институт по Метрология и Хидрология, Министерството на земеделието и храните/, а в единични случаи - съответните експлоатационни дружества.

➤ За мерките, свързани с обучения на земеделски производители по прилагане на “Добри земеделски практики”, както и за други мерки адресирани към опазване на зоните за защита на водите отговорна институция е Министерството на земеделието и храните, в това число Изпълнителната Агенция по Рибарство и Аквакултури;

➤ За административните и законодателните мерки – отговорни ще бъдат съответните административни органи, в чиито компетенции е прилагането им, съгласно съществуващото законодателство;

➤ За други конкретни мерки, включени в цялостната Програма от мерки за ДРБУ, отговорни ще бъдат отделни водоползватели, собственици или оператори на съоръженията.



### 7.6.3.2. Възможни източници за финансиране на Програмата от мерки /ПоМ/ в ПУРБ

➤ Финансиране чрез приходи от цени на водни услуги предоставени на домакинствата, индустрията, селското стопанство и услугите

Определянето на възможните средства, които могат да осигурят домакинствата, индустрията, селското стопанство и услугите за периода 2016-2021 г., необходими за финансирането на програмата от мерки в ДРБУ е извършено в рамките на обществена поръчка с предмет „Икономически анализ на водоползването за периода 2008-2012 г. и прогнози до 2021 г.“.

Изчисленията показват, че за периода 2016-2021 г. от четирите анализирани сектора, ще могат да бъдат заделени около 564 млн. лв. за финансиране на мерки от ПУРБ в ДРБУ при обща прогнозна стойност на Програмата от мерки в размер на 3 239 446 895 лв. В изчисленията не са включени приходите от водоснабдяване, поради факта, че ПоМ за периода 2016-2021 г. не включва мерки за водоснабдяване.

*Таблица 7.6.3.2.1. Прогнозен размер на средствата, които могат да бъдат заделени от домакинства, индустрия, селско стопанство и услуги за периода 2016-2021 г. в ДРБУ /лв, без приходи от водоснабдяване/*

Сектор	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Общо
Население	62 441 169	64 051 548	66 790 847	69 626 589	72 527 059	76 407 537	<b>411 844 749</b>
Селско стопанство	838 164	869 377	901 508	935 016	969 901	1 005 704	<b>5 519 670</b>
Индустрия	16 356 348	17 322 809	18 290 867	19 257 328	20 223 788	21 190 249	<b>112 641 389</b>
Услуги	4 910 302	5 225 443	5 540 583	5 855 723	6 170 863	6 486 004	<b>34 188 918</b>
<b>Общо</b>	<b>84 545 983</b>	<b>87 469 176</b>	<b>91 523 805</b>	<b>95 674 656</b>	<b>99 891 612</b>	<b>105 089 494</b>	<b>564 194 726</b>

➤ Финансиране, осигурено по линия на публични средства и оперативни програми

Тук се отнасят следните източници на финансовите средства за изпълнение на мерките в ПУРБ:

- Държавен бюджет
- Общински бюджети

- Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“ (ОПОС)
- Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г. (ПРСР)
- Предприятие за управление на дейностите по околна среда (ПУДООС)
- Програми за териториално сътрудничество

❖ **Държавен бюджет:**

Средствата от държавния бюджет за изпълнение на мерките в ПУРБ се групират както следва:

- *Целеви субсидии от републиканския бюджет за инвестиции на общините във водни проекти.* - В периода до 2010 г. целевата субсидия за екологични обекти бе насочена за финансирането на екологични обекти с национално значение (в сферата на управлението на водите, отпадъците и т.н.), свързани с изпълнението на секторните политики в областта на околната среда. Във водния сектор със средства от тази субсидия се финансираха проекти за изграждане на водоснабдителни и канализационни системи и ПСОВ, като процентното съотношение между финансирането на различните дейности варираше всяка година в зависимост от редица субективни фактори. От 2010 г. тези субсидии започват да се администрат от ПУДООС. Съгласно публикувани разчети на ПУДООС за 2015 г. и 2016 г. се очаква по линия на държавния бюджет под формата на трансфери за водни проекти да бъдат заделени около 20 млн.лв. годишно, съществена част от които се очаква да бъдат насочени към дейности в ДРБУ;

- *Национално публично съфинансиране на проекти по линия на ЕС.* - Размерът на тези средства се определя от процента на съфинансиране по съответния фонд на ЕС (Структурни фондове и Кохезионен фонд), който финансира дадените проекти. При проектите от водния сектор това е Кохезионният фонд, при който процента на националното публично съфинансиране за периода 2007-2013 г. е 20% от допустимите разходи по проекта.

- *Ведомствени разходи на администрацията свързани с управлението на водите.* - Тези разходи включват разходите на следните институции, отговорни за изпълнението на Програмата от мерки:

- Министерството на околната среда и водите (МОСВ, в т.ч. ИАОС, РИОСВ, Басейновите дирекции).

- Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) – дейности свързани с управление на ВиК сектора.
- Други ведомства и организации в т.ч.:
  - Комисия за енергийно и водно регулиране (КЕВР);
  - Министерството на здравеопазването и подчинените му Регионални здравни инспекции (РЗИ);
  - Министерство на земеделието и храните;
  - Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури (ИАРА);
  - Главна дирекция “Пожарна безопасност и защита на населението” – МВР;
  - Изпълнителна агенция „Проучване и поддържане на р. Дунав” към Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС);

❖ **Общински бюджети:**

По линия на своите бюджети, общините финансират редица дейности, попадащи в обхвата на Програмата от мерки в ПУРБ на ДРБУ. Те могат да бъдат обобщени както следва:

- Дейности, свързани с водоснабдяване и канализация.
- Дейности, свързани с компетенциите на общините в сферата на благоустройството и комуналните дейности - почистване на речни корита, поддържане корекции и на дерета и т.н.

❖ **Оперативна програма „Околна среда 2014-2020 г.“**

Средствата на Оперативна програма “Околна среда 2014-2020 г.” ще бъдат разпределени в следните приоритетни оси:

- Приоритетна ос 1 „Води“;
- Приоритетна ос 2 „Отпадъци“;
- Приоритетна ос 3 „Натура 2000 и биоразнообразие“;
- Приоритетна ос 4 „Превенция и управление на риска от наводнения и



свлачища“;

- Приоритетна ос 5 „Подобряване качеството на атмосферния въздух“;
- Приоритетна ос 6 „Техническа помощ“

Приоритетните оси, които финансират дейности, попадащи под обхвата на целите на ПУРБ са съответно Приоритетна ос 1 и Приоритетна ос 4.

Приоритетна ос 1 включва следните специфични цели:

*Специфична цел 1.* Опазване и подобряване състоянието на водните ресурси

*Специфична цел 2.* Подобряване оценката на състоянието на водите

Съгласно проекта на ОПОС 2014-2020 г., тази ос ще финансира дейности за постигане на съответствие с Директива 91/271/ЕИО, Директива 98/83/ЕО, Директива 2013/51/ЕВРАТОМ и Директива 2000/60/ЕО. Ще се инвестира в:

- Изграждане на ВиК инфраструктура – средствата ще бъдат насочени към агломерации с над 10 000 е.ж.
- Доизграждане и/или оптимизиране на мрежите за мониторинг на водите
- Оборудване на лаборатории на ИАОС и органите на ДЗК за целите на мониторинга
- Дейности, насочени към разработване на нови и/или актуализация на съществуващи стратегически документи във връзка с прилагането на Рамковата директива за водите (РДВ) и Рамковата Директива за морска стратегия (РДМС).

Приоритетна ос 4 включва следните специфични цели:

*Специфична цел 1.* Повишаване защитата и готовността за адекватна реакция на населението при наводнения

*Специфична цел 2.* Повишаване защитата на населението от свлачищни процеси

Съгласно проекта на ОПОС 2014-2020 г. тази приоритетна ос ще финансира дейности за изпълнение на ангажиментите на страната по изискванията на Директива 2007/60/ЕО. Ще се инвестират средства за:

- Създаване на Национална система за управление на водите в реално



време

- Мерки за въвеждане на решения за превенция и управление на риска от наводнения, в т.ч. екосистемно базирани решения;
- Установяване на 6 центъра за повишаване готовността на населението за адекватна реакция при наводнения
- Изпълнение на проучвания и оценки във връзка с втори Планове за управление на риска от наводнения (ПУРН) за периода 2021-2027 г.
- Мерки за превенция и управление на риска от свлачища
- Изпълнение на демонстрационни/пилотни проекти и информационни кампании, свързани с превенция и управление на риска от наводнения и свлачища.

Както е видно, дейностите, които ще се финансират по Приоритетна ос 1, попадат изцяло в обхвата на целите на ПУРБ. Същевременно Приоритетна ос 4 ще финансира различни дейности, част от които не отговарят на целите на Плановите за управление на речните басейни (Специфична цел 2 Повишаване защитата на населението от свлачищни процеси). Към настоящия момент не е налична детайлна информация относно съотношението на финансираните дейности от Специфична цел 1 и Специфична цел 2 на Приоритетна ос 4. Но стъпвайки на броя на съответните мерки, които ще бъдат финансирани по съответните специфични цели на Приоритетна ос 4, може да се очаква, че около 60% от ресурса на програмата ще е насочен към дейности, свързани с повишаване защитата и готовността за адекватна реакция на населението при наводнения, а останалите средства ще са приоритетно насочени към повишаване защитата на населението от свлачищни процеси. При така заложените изходни допускания за програмен период 2014 – 2020 г. на ОПОС, средствата които е възможно да бъдат отделени за финансиране на дейности, попадащи в обхвата на целите на ПУРБ, се оценяват на около 2,432 млрд. лв.

❖ **Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г.**

Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г. в съответствие с целите на политиката на ЕС за развитие на селските райони има три цели:

1.Повишаване на конкурентоспособността и балансирано развитие на селското и



горското стопанство и преработваща промишленост;

2. Опазване на екосистемите и устойчиво управление, използване на природните ресурси в земеделието, горското стопанство и хранителната промишленост, предотвратяване на климатичните промени и приспособяване към тях;

3. Социално-икономическо развитие на селските райони, осигуряващо нови работни места, намаляване на бедността, социално включване и по-добро качество на живот.

❖ **Предприятие за управление на дейностите по околната среда (ПУДООС)**

ПУДООС е юридическо лице, създадено по силата на чл.60 ал.1 от Закона за опазване на околната среда, и има статут на държавно предприятие по смисъла на чл. 62, ал. 3 от Търговския закон. Управява се от управителен съвет, който се председателства от Министъра на околната среда и водите, а в състава му влизат заместник председател – представител на МОСВ, изпълнителният директор на ИАОС, представител на Министерството на финансите, представител на НСОРБ, представител на бизнеса и изпълнителният директор на ПУДООС.

Основен предмет на дейност на ПУДООС е реализация на екологични проекти и дейности в изпълнение на национални и общински стратегии и програми в областта на околната среда. За целта ПУДООС:

- Предоставя безвъзмездно финансиране за екологични проекти на общини
- Отпуска заеми за финансиране на екологични проекти на общини, физически и юридически лица (безлихвени или нисколихвени заеми)
- Предоставя субсидии за покриване на част или пълния размер на дължими лихви по банкови кредити, отпуснати за реализация на екологични проекти и обекти
- Финансират се:
  - Инвестиционни екологични проекти;
  - Неинвестиционни проекти и дейности за опазване и възстановяване на околната среда



- Проекти на МОСВ за развитие и поддържане на Националната система за мониторинг и контрол на околната среда и водите.

ПУДООС финансира проекти, свързани с изпълнението на политиките в сферата на управлението на водите, управлението на отпадъците, опазването на чистотата на атмосферния въздух, биоразнообразието и политиката за повишаване на общественото съзнание и култура, информационна и образователна дейност. От гл.т. на мерките, които се включват в ПУРБ, ПУДООС осигурява финансиране на тези мерки главно по линия на изпълнението на политиките в сферата на управлението на водите.

Приходите на ПУДООС се формират от: постъпления от таксите, определени със специалните закони в областта на околната среда (Закона за опазване на околната среда, Закона за водите, Закона за управление на отпадъците, Закона за защитените територии и Закона за опазване чистотата на атмосферния въздух), целево предоставени средства от държавния бюджет за екологични програми, дарения, постъпления от лихви по депозити, глоби и имуществени санкции за административни нарушения по Закона за опазване на околната среда и всички специални закони в областта на околната среда.

❖ **Програми за териториално сътрудничество:**

Тук се включват следните програми:

✓ **Програма за трансгранично сътрудничество „Румъния-България“**

Програмната територия включва регионите от ниво 3 по NUTS, разположени на границата между двете партниращи държави:

- В България участват областите Видин, Враца, Монтана, Плевен, Велико Търново, Русе, Силистра и Добрич
- В Румъния: областите Мехединци, Долж, Олт, Телеорман, Гюргево, Кълъраш и Констанца.

✓ **Програма за транснационално сътрудничество „БАЛКАНИ - СРЕДИЗЕМНО МОРЕ 2014-2020“**

Географският обхват на Програмата за транснационално сътрудничество „Балкани - Средиземно море 2014-2020“ включва цялата територия на пет държави: а) държави-членки на ЕС: България, Кипър и Гърция; б) държави кандидат-членки на ЕС: Албания и



Македония.

Програмата има три приоритетни оси:

- Приоритетна ос 1: „Предприемачество и иновации“ е посветена на дейности за изграждане на регионалния предприемачески потенциал, подобряване на конкурентоспособността, насърчаване и подпомагане създаването на нови малки и средни предприятия (МСП).
- Приоритетна ос 2: „Околна среда“ цели да се засилят интегрираните съвместни подходи за опазване и управление на богатото природно и културно наследство в региона като предпоставка и основа за устойчиво развитие и приобщаващ растеж. Също така ще се подпомага развитието на региона като туристическа дестинация, насърчавайки развитието на идентичност „Балкани - Средиземно море“. Ще се търси баланс между туризма, опазването на околната среда, ефективността на ресурсите и икономическото развитие.
- Приоритетна ос 3: „Техническа помощ“

В рамките на обществена поръчка с предмет „Икономически анализ на водоползването за периода 2008-2012 г. и прогнози до 2021 г.“ е изчислено прогнозното финансиране, което може да бъде осигурено за програмата от мерки за ПУРБ 2016-2021 г. в ДРБУ по линия на публични средства и оперативни програми / в т.ч.: държавен бюджет и общински бюджети, публични фондове като ПУДООС, оперативните програми и програмите за трансгранично сътрудничество/.

В резултат на направените изчисления, може да се направи заключението, че около 33% от възможния финансов ресурс за реализиране на ПоМ в ПУРБ в ДРБУ е с източник приходи от предоставени водни услуги на домакинствата, индустрията, селското стопанство и услугите и 66,7% от публични средства и оперативни програми. Изводът е валиден в случай, че приходите от водни услуги, свързани с водоснабдяване не участват в покриването на разходите за мерки.



**Таблица 7.6.3.2.2.** Прогнозни средства за финансиране на програмите от мерки за ПУРБ, осигурено по линия на публични средства и оперативни програми за периода 2016-2021 г. за територията на Р България и ДРБУ

Източник на финансиране	Обща сума за територията на РБългария /лв/	Сума за ДРБУ /лв/
Държавен бюджет	607 800 000	282 751 082
Общински бюджети	428 300 000	199 246 937
Оперативна програма околна среда 2014-2020 г.	2 189 000 000	427 157 895
Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г.	700 000 000	325 642 904
Предприятие за управление на дейностите по околна среда (ПУДООС)	200 900 000	93 459 513
Програма за трансгранично сътрудничество „Румъния-България“	48 400 000	48 400 000
Програма за трансгранично сътрудничество „Гърция-България“	4 900 000	0
Програма за транснационално сътрудничество „БАЛКАНИ - СРЕДИЗЕМНО МОРЕ 2014-2020“	5 300 000	2 465 582
Програма за транснационално сътрудничество „Дунав 2014-2020“	35 200 000	35 200 000
<b>ВСИЧКО:</b>	<b>4 219 800 000</b>	<b>1 414 323 913</b>